

Folkhälsomyndigheten

Användning av nikotinprodukter och hur vi kan förebygga bruket

Åsa Thornqvist och Grethe Fochsen

Enheten för tobaksprevention

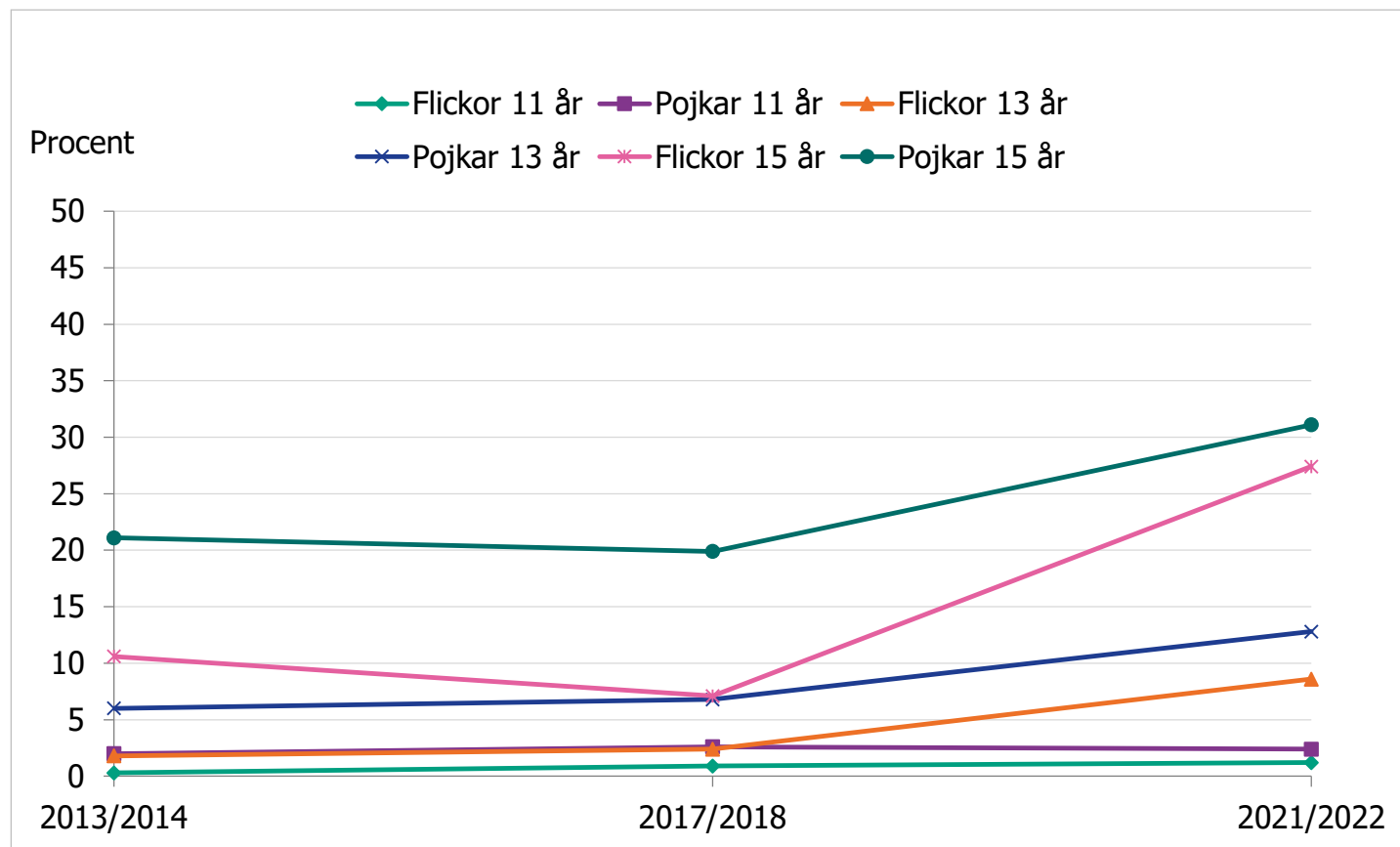
Innehåll

- Användning av produkterna
 - Ungas syn på snus
 - Det här vet vi om produkternas skadeverkningar
 - Så kan vi förebygga användningen
 - Aktuellt
-

Det finns många olika produkter

- Tobaksprodukter (t.ex. cigaretter, tobakssnus, vattenpipa)
 - E-cigaretter
 - Tobaksfria nikotinprodukter
 - Nikotinsnus ("vitt snus")
-

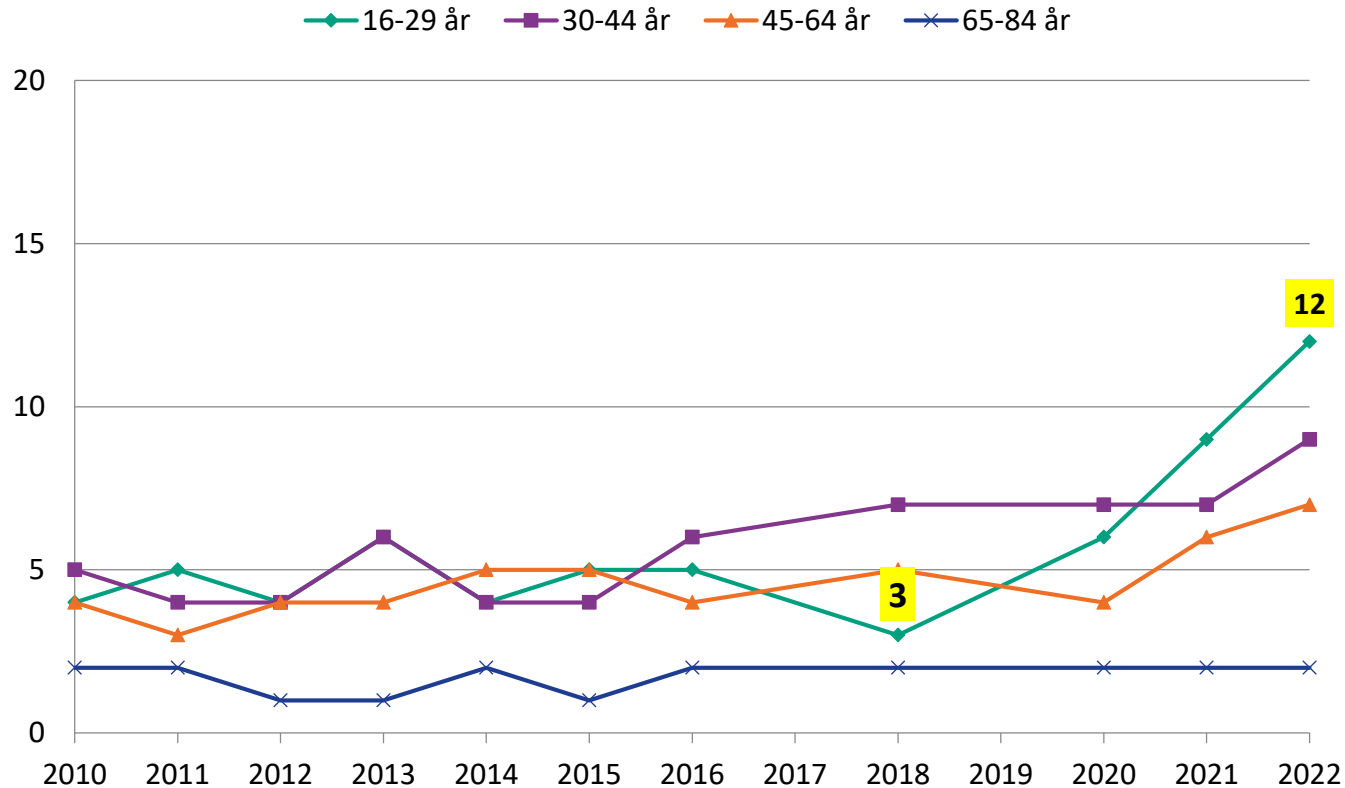
Snusning ökar bland killar och tjejer (11, 13 och 15 år)

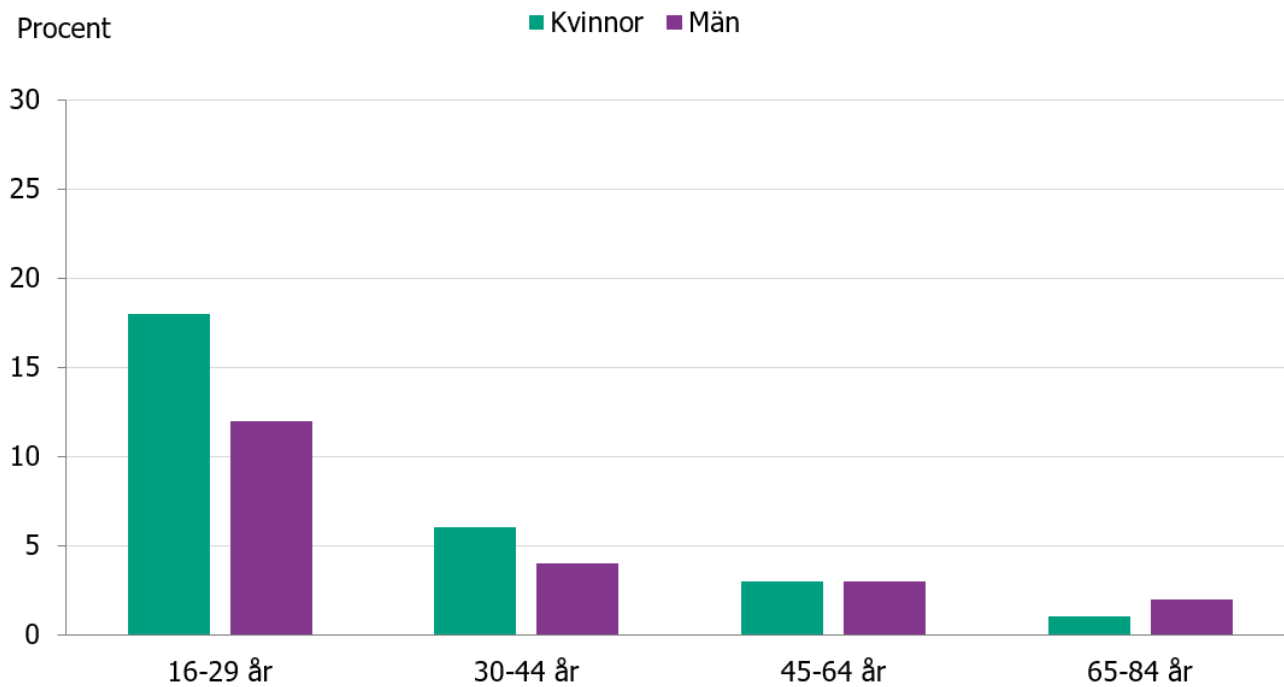
Andel elever som någon gång använt nikotinsnus

- Årskurs 9
 - **22 procent** bland flickor
 - **23 procent** bland pojkar
- Gymnasiet årskurs 2
 - **42 procent** bland flickor
 - **39 procent** bland pojkar
- Ökning 2022 jämfört med 2021

Daglig snusning ökar, särskilt bland kvinnor 16-29 år

Nikotinsnus vanligare bland kvinnor 16-29 år

Användningen av e-cigarett ökar bland skolelever

- Ökning av elever som använt e-cigarett någon gång fram till 2019, därefter minskning
- År 2022 ses återigen en kraftig ökning jämfört med 2021
- Årskurs 9: från **21 procent till 39 procent**
- Gymnasiet årskurs 2: från **30 procent till 49 procent**

Ungas syn på snus

Intervjustudie om attityder

- Djupintervjuer med 25 ungdomar i åldern 13-19 år
- Ungdomar som provat och inte provat snus
- Ungdomarna gjorde ingen tydlig uppdelning mellan tobakssnus och nikotinsnus

Snuset finns överallt i ungas vardag

” Jag ser folk runt mig hela tiden som har snus i sig och snusdosor på sig. Det är nästan inget jag reflekterar över längre för det har blivit så vanligt. ”

Vad som påverkar bruket av snus

- Lätt att få tag på
 - Goda smaker
 - Upplevs som mindre farligt
 - Reklam på sociala medier
-

Reklamen når unga

” Jag tror det handlar mycket om vad influencers marknadsför. Det finns ganska många kändisar som marknadsför snus och e-cigarettor och så. ”

Olika trender i olika grupper

- Många väljer nikotinsnus för att det upplevs som trendigt
 - Nikotinsnus lockar särskilt unga tjejer
 - Vana snusare föredrar tobakssnus
-

Det här vet vi om skadeverkningar

Kunskapsläget ser olika ut

Område	Röktobak	Snus	E-cigarett	Nikotinsnus
Beroende-framkallande	Ja	Ja	Ja	Ja
Hjärt- och kärlsjukdomar	Ökad risk	Ökad risk (blodtryck)	Ökad risk (rubbar hjärtrytm, höjer blodtryck försämrar blodkärl)	Kunskap saknas
Cancer	Ökad risk	Ökad risk (vissa cancerformer)	Kunskap saknas	Kunskap saknas
Diabetes typ 2	Ökad risk	Ökad risk	Kunskap saknas	Kunskap saknas
Lungsjukdomar	Ökad risk	Kunskap saknas	Ökad risk (förvärrar astma)	Kunskap saknas
Komplikationer under graviditeten	Ökad risk	Ökad risk	Kunskap saknas	Kunskap saknas
Dödlighet	Ökad risk	Ökad risk	Kunskap saknas	Kunskap saknas

Hälsorisker med nikotin

- Akuttoxiskt och starkt beroendeframkallande.
 - Negativ påverkar på hjärta, kärl och nervsystemet
 - Risk för komplikationer under graviditeten och för det nyfödda barnet
 - Risk för förgiftningar
-

Några slutsatser

- Tobaks- och nikotinprodukter innebär risker för hälsan
 - Det tar tid att bygga upp kunskap om hälsorisker
 - Att kunskap saknas betyder inte att risker kan uteslutas
 - Vi bör utgå från den kunskap som finns
 - Stor grupp användare
-

Så kan vi förebygga användningen

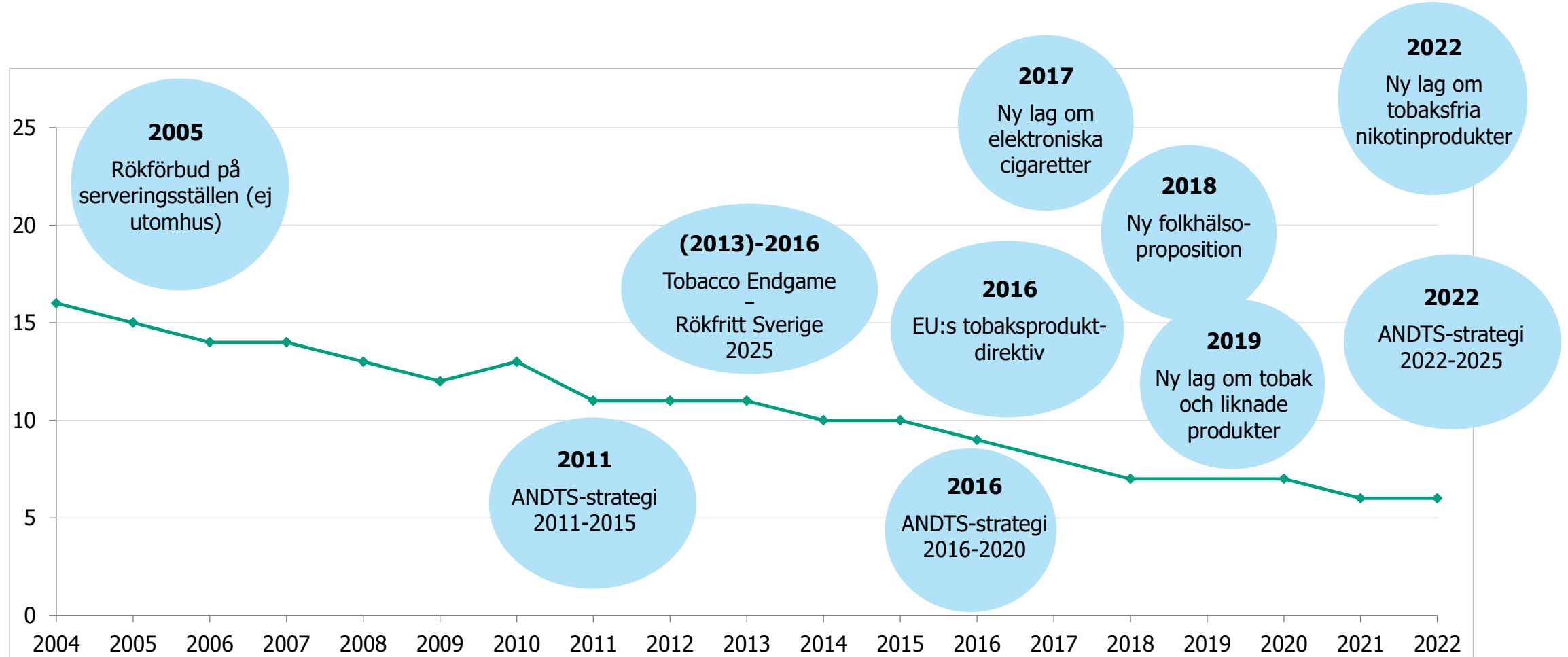

Många verktyg är effektiva

- Pris -och skatteåtgärder
- Rökfria miljöer
- Utbildning och kommunikation
- Förbud mot reklam och marknadsföring
- Stöd att sluta

Tobaksförebyggande insatser nationellt

Lagstiftning

- Lagen om tobak och liknande produkter
- Lag om tobaksfria nikotinprodukter
- Tobaksskattelagen, nikotinskattelagen

Vad är reglerat?

Tobaksfria nikotinprodukter

- 18 år
- Märkning
- Marknadsföring

Vad är reglerat?

Tobaksvaror och e-cigarett

- 18 år
- Märkning
- Nikotinhalt (cigarett och e-cigarett)
- Marknadsföring
- Smaksättning (cigarett och rulltobak)
- Rökfria miljöer

Rökfria utomhusmiljöer för barn

- Lekplatser
- Idrottsanläggningar
- Skolor och skolgårdar

Aktuell

Utredningen om lustgas och vissa frågor inom alkohol- och tobaksområdet

- Tobaks- och nikotinfri skoltid
- Förbud mot langning
- Vissa skärpta produktkrav
- Analysera konsekvenserna av ett ändrat övergripande mål för ANDT-politiken

Stärkt reglering för att skydda unga

- Mer lik den skyddslagstiftning som finns för tobaksrökning
- Folkhälsomyndigheten föreslår
 - reglering av nikotinhalt
 - förbud mot marknadsföring
 - förbud mot smaktillsatser

Sammanfattningsvis

- Bruk av nikotinprodukter vanligt bland unga
 - Finns överallt i ungdomars vardag
 - Lagstiftning viktig för att skydda barn och unga
-

Mer kunskap och stöd på www.folkhalsomyndigheten.se

- Folkhälsodata, webbaserad verktyg
- Information om lagstiftning
- Stöd för det tobaks- och nikotinförebyggande arbetet

Kontakta oss gärna!

emma.lindstrom@folkhalsomyndigheten.se

grethe.fochsen@folkhalsomyndigheten.se

Folkhälsomyndigheten

www.fohm.se • fohm.se/nyhetsbrev • [LinkedIn](#) • [Facebook](#) • [Twitter](#)